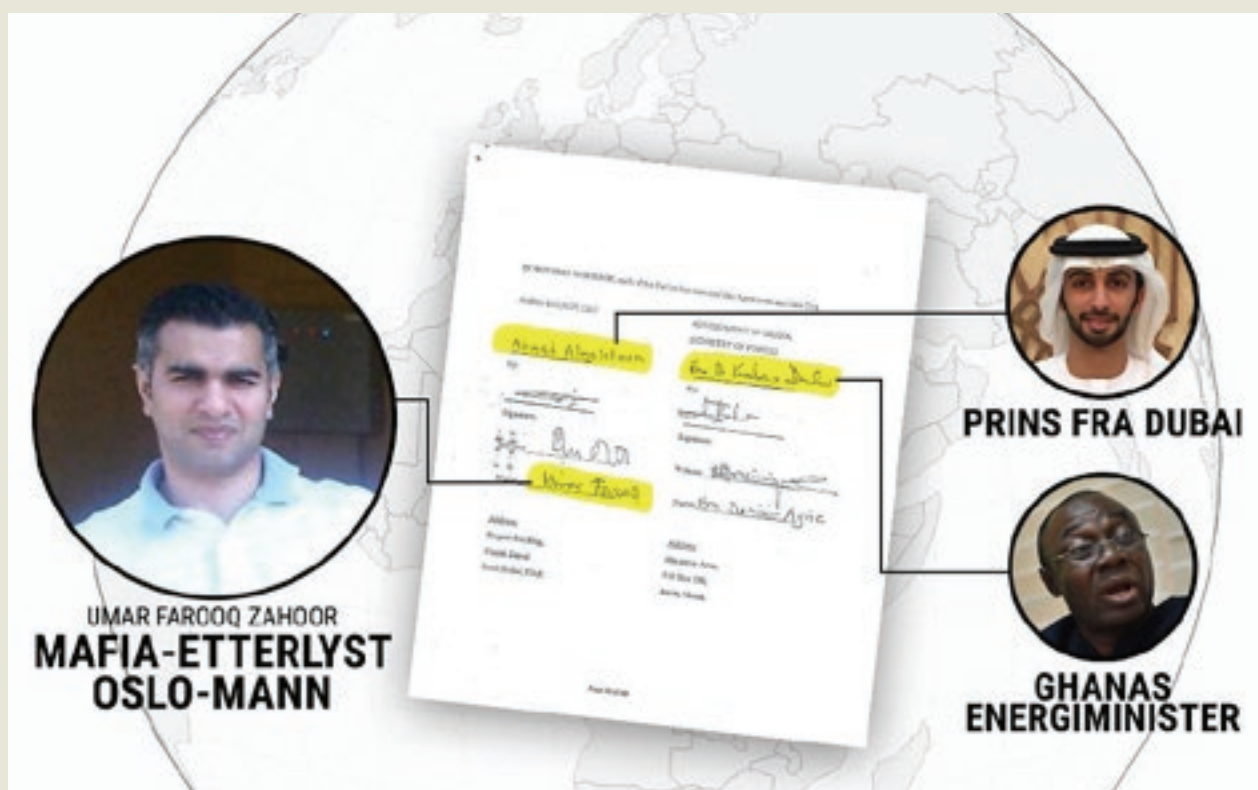

MILLIARD- MYSTERIET

Norsk politi har etterlyst 40-åringen over hele verden for bedrageri.

VG fant signaturen hans på en milliardavtale i Ghana.

1. INNLEDNING	3
2. BAKGRUNN	3
2.1 Nordea-bedrageriet	3
2.2 Utpekte bakmann i VG-intervju og boken Kuppet	4
3. TIPSET	5
4. DE FØRSTE UNDERSØKELSENE	6
4.1 Ingen spor etter Umar Farooq Zahoor	6
4.2 Kontrakten	7
5. DET VIDERE ARBEIDET	8
5.1 Nærmere kartlegging av Ameri Group	8
5.2 Selskapet delte telefon med et annet selskap	8
5.3 Inngår milliardavtale, men mangler skilt	9
5.4 Tipseren som forble ukjent	9
5.5 Sentrale problemstillinger	10
6. PRISEN PÅ EN GASSTURBIN	10
6.1 Hva betalte Ghana for en gassturbin?	10
6.2 Hva er standard pris på en gassturbin?	11
6.3 Behandlingen av avtalen i nasjonalforsamlingen	11
7. INTERVJUET MED ENERGIMINISTEREN	11
7.1 Forberedelser	12
7.2 Selve intervjuet	12
8. ET NYTT SELSKAP DUKKER OPP	13
8.1 APR Energy – et blindspor	13
8.2 METKA - Selskapet som skal levere for Ameri Group	13
8.3 Trusler, sikkerhet og vurderinger	13
9. PUBLISERING	14
9.1 Oversettelse av saken til engelsk	14
9.2 Trusler om milliardsøksmål	14
Digital publisering	15
Vedlegg	Etter side 15

Innsendere

Rolf J. Widerøe og Amund Bakke Foss

Publisert

Første publiseringsdag 12.12.2015

Publisert på VG Nett samt i VGs papirutgave.

Journalistenes kontaktinformasjon

Rolf J. Widerøe, 91379538

Amund Bakke Foss, 47628737

Redaksjon

Verdens Gang

Pb. 1185 Sentrum, 0107 Oslo

Sentralbord: 220 00 000

1. Innledning

Energikrisen har herjet i Ghana i flere år: Hver eneste dag forsvinner strømmen. Mat forderves, lyset går og innbyggernes sinne stiger. Energiminister Dr. Kwabena Donkor var mannen som ble håndplukket for å finne løsningen på krisen i det vestafrikanske landet. Han endte opp hos et selskap som i all hemmelighet ble ledet av Oslo-mannen Umar Farooq Zahoor. Han var internasjonalt etterlyst av politiet i Sveits og utpekt som hovedmannen bak et av norgeshistoriens største bedragerier. Det resulterte i en kontrakt verdt 4,4 milliarder norske kroner om anskaffelse av ti gassturbiner.

Hvordan kunne den bedragerisiktede Oslo-mannen havne ved forhandlingsbordet med Ghanas regjering? Og hvorfor måtte det afrikanske landet betale så mye mer enn det som er markedspris?

I syv måneder jaktet VG sporene fra Ameri Group, den omstridte milliardkontrakten, Umar Farooq Zahoor og de ti gassturbinene. Da avsløringen ble publisert i VG 12. desember i fjor, skapte det politisk storm i Ghana. Link til saken: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/norsk-politi-har-etterlyst-40-aaringen-over-hele-verden-for-bedrageri-vg-fant-signaturen-hans-paa-en-milliardavtale-i-ghana/a/23574927/>

Tre uker senere valgte energiminister Dr. Kwabena Donkor å forlate jobben som energiminister.

2. Bakgrunn**2.1 Nordea-bedrageriet**

Om morgenen tirsdag 20. juli 2010 ruslet en tidligere ustraffet hjelpepleier og kjeltringen Lars Erik Martinsen(40) inn i Nordeas filial på Tveita-senteret i Oslo. De trakk en kølapp og ble kort tid etter ekspedert av en norskpakistansk kunderådgiver som satt innerst i den feriestille filialen. Kundebehandleren var en såkalt innsider og sto i ledtog med bedragerne som var i ferd med å gjennomføre et av tidenes største bankbedragerier i Norge. Kunderådgiveren ga med noen tastetrykk Martinsen full tilgang til en konto hvor det sto over 100 millioner kroner. Martinsen forlot filialen og reiste med en gang til Nordeas filial på Frogner. Der bestilte han en overføring av 12, 6 millioner kroner til en konto i Dubai. Det gikk som smurt. De neste 13 dagene klarte bedragerne å få overført 89,2 millioner kroner til Dubai.

Rolf dekket bedrageriet fra dag en for VG. Sammen med kollega Hans Petter Aass jobbet han i flere uker med saken. En dag fikk Rolf en epost fra en person som var på innsiden av et kriminelt miljø, og som ville fortelle. Det endte med at denne tipseren begynte å ha flere møter med Rolf.

Det er helt avgjørende å etablere personlige relasjoner til kilder som sitter på informasjon. Det ble mange spaserturer på St. Hanshaugen i høstmørket. Kilden kunne fortelle hvem som sto bak svindelen: Det var en mann som het Umar Farooq Zahoor og som bodde i Dubai. Dette var et helt ukjent navn på dette tidspunktet. Ifølge tipseren hadde han på midten av 2000-tallet angivelig også laget en fiktiv bank i Sveits og svindlet private investorer for til sammen 100 millioner norske kroner. På bakgrunn av denne informasjonen begynte de to reporterne å nøste i Zahoor's historie. Vi begynte å samle inn dokumentasjon og vi reiste også til Zürich og Dubai for å gå opp sporene til den norskpakistanske mannen. Det resulterte i en coversak i VG Helg.

Hans Petter sluttet i VG i februar 2011 og de neste årene dekket Rolf Nordea-saken alene i VG. De som utførte Nordea-bedrageriet i Norge ble etterhvert dømt. En av de seks som ble dømt var Usman Zahoor, den ett år yngre broren til Umar Farooq Zahoor. Han ble dømt for å ha organisert bedrageriet i Norge. Men mottakeren og den utpekte bakmannen gikk fri. Og millionene er aldri kommet til rette.

2.2 Utpekte bakmann i VG-intervju og arbeidet med «Kuppet»

24. juni 2013 tikket det inn en SMS fra Sonia Rashid:

«Hi Rolf, det er Sonia fra Dubai. Kan d ringe meg viktig!!»

Hun fortalte at hun følte seg truet på livet og at hun nå ville fortelle om sin rolle åpent i et VG-intervju. I flere saker de neste dagene kunne VG fortelle hvordan den norskpakistanske kvinnen hadde tatt ut 52 millioner kroner i kontanter og hun fortalte at hun ga millionene videre til Umar Farooq Zahoor.

For første gang ble Oslo-mannen knyttet direkte til utbyttet fra det rekordstore bedrageriet. Etter at hun var blitt intervjuet i VG stilte hun i et nytt avhør med politiet og gjentok opplysningene.

Intervjuet utløste sterke reaksjoner fra Umar Farooq Zahoor og Rolf etablerte kontakt med spesialmedarbeidere i Oslo politidistrikt som bistår personer som blir truet. Det ble også igangsatt flere tiltak rundt Rolfs sin sikkerhet.

Til tross for dette begynte Rolf og Hans Petter høsten 2013 å jobbe med et bokmanus om familien Zahoor og deres kriminelle virksomhet. Informasjon som ble innhentet under dette arbeidet kom også til nytte under arbeidet med sakene om «Milliardmysteriet i Ghana».

I forbindelse arbeidet med boken ble det samlet inn tusenvis av sider med etterforskningsdokumenter. De to fikk innsyn i avsluttede straffesaker hos Økokrim og Oslo politidistrikt ved å bruke påtaleinstruksens bestemmelse om innsyn. Denne bestemmelsen er nå opphevet, men er erstattet av politiregisterforskriften § 27-2, der det heter at begjæring av utlån eller gjennomsyn av dokumentene i en avsluttet straffesak kan etterkommes til personer med «saklig grunn».

Hans Petter og Rolf fikk også innsyn i pågående straffesaker, takket være mangeårig kildearbeid med forskjellige aktører. I tillegg samlet de videre inn et stort antall dommer mot de enkelte. Det ble også innhentet tusenvis av sider med årsregnskap til firmaer Zahoor-familien har drevet.

I forbindelse med arbeidet ble det innhentet skriftlige dokumenter fra en rekke land, blant annet Sveits, Pakistan og Tyrkia.

Det ble også skaffet til veie utskrifter av avlyttede telefonsamtaler fra etterforskningen mot flere av de sentrale personene. Dette gjorde det mulig å skildre miljøet enda mer detaljert.

Det innhentende materialet viste at Umar Zahoor og flere av hans brødre lever i sus og dus i Dubai med sine nærmeste. Ved å finlese utskrifter av de avlyttede samtalene som var lagt frem i retten, var det mulig å skildre hvordan brødrene planla å investere i eksklusive leilighetskomplekser. I en samtale klagde Umar Farooq Zahoor over hvor slitsomt det er å ha 6 luksusbiler.

Den viktigste kilden til den nye informasjonen som kom frem i boken var likevel samtaler med langt over hundre personer som alle har spesiell kunnskap om Zahoor-familien og deres nettverk. Drøyt 20 av disse kildene befant seg i utlandet. Flere av dem ble oppsøkt og intervjuet. Andre ble det bare kommunisert med på telefon, mail og Skype.

Flere av menneskene, både blant kriminelle og i politiet, uttrykte engstelse for konsekvensen av å bli intervjuet til boken. Brødrene Zahoor knyttes, som det vil fremgå av boken, både til leiemord og drapsforsøk. Polititjenestemenn beskriver de kriminelle elementene i Zahoor-slekten som «Norges største mafiafamilie» og «AS Mafia». Vi valgte derfor å godta betingelsen fra flere kilder om å være anonyme for å dele opplysninger med oss. I slutten av oktober 2014 ble boken utgitt. Den het «Kuppet. På innsiden av Norges mektigste mafiafamilie».

Den 29.april 2015 skrev Rolf en sak om at Sonia Rashid var kommet frivillig hjem til Norge og at hun skulle møte som tiltalt for heleri av 52 millioner kroner.

3. Tipset

Et par uker senere, i begynnelsen av mai 2015, fikk Rolf en epost på engelsk om at Umar Farooq Zahoor var blitt administrerende direktør i et firma som het Ameri Group. Ifølge tipset hadde Umar Farooq Zahoor på vegne av dette selskapet inngått en avtale med myndighetene i Ghana.

Ifølge den anonyme tipseren sto ikke navnet til Umar Farooq Zahoor på selskapets hjemmesider, men at han brukte et visittkort hvor han var oppført som administrerende direktør i selskapet. Tipseren skrev videre at den etterlyste mannen hadde droppet etternavnet Zahoor, og at han bare brukte navnet Umar Farooq. Dette var noe den etterlyste hadde gjort i flere år og styrket tipsets ekthet.

Tipseren hadde lagt ved nettadressen til selskapet. I tillegg hadde den ukjente avsenderen lagt ved en omtale fra en ghanesisk nettavis om avtalen som Umar Farooq Zahoor hadde inngått med Ghana.

Til slutt hadde tipseren lagt ved et referat fra parlamentet i Ghana hvor avtalen mellom Ameri Group og Ghana var blitt vedtatt.

Den ukjente brevskriveren avsluttet tipset med «Good luck».

Det konkrete innholdet i tipset vakte med en gang Rolfs interesse. Men tipset reiste en rekke nye spørsmål: Hvilket selskap var Ameri Group? Hvordan hadde den etterlyste Oslo-mannen kommet i en posisjon hvor han handlet med regjeringen i Ghana?

Men siden avsenderen var anonym var det ikke mulig å få stilt vedkommende disse spørsmålene.

To dager senere sendte tipseren derimot en ny epost. Vedkommende opplyste at det var mulig få mer informasjon fra en navngitt person som tipseren oppga telefonnummeret til. Vi forsøkte utallige ganger å komme i kontakt med denne personen, men vedkommende nektet å snakke med oss. Vi gjorde en lang rekke med forsøk, men vi kom ingen vei. Til tross for utallige eposter, SMSer og telefonsamtaler ville ikke vedkommende snakke med VG.

Vi fortsatte gjennom hele arbeidet å kontakte denne personen med jevne mellomrom. Hvis vedkommende skiftet mening ville han vite at vi var interessert. Men det var også den eneste måten vi hadde på å sende et signal til den ukjente avsenderen at vi jobbet med saken. Vi resonnerte oss frem til at vedkommende kunne være i den anonyme tipserens omgangskrets og ved at vi kontaktet denne personen fikk tipseren vite at vi jobbet med saken. Av hensyn til sikkerheten til den navngitte personen velger vi ikke å navngi vedkommende i denne rapporten.

I den første eposten hadde den anonyme avsenderen lagt inn en link til en artikkel fra en ghanesisk nettavis om avtalen Ameri Group hadde inngått med regjeringen i Ghana. Det viste seg at Ameri Group var et selskap i Dubai som skulle skaffe Ghana ti gassturbiner som skulle produsere elektrisitet. Det videre het i saken at direktøren av tenketanken «Africa Centre for Energy Policy» (ACEP) kritiserte avtalen med Ameri Group. Direktør Dr. Mohammed Amin Adam, som hadde avholdt en pressekonferanse i Accra 5. mars 2015, var sitert på følgende om avtalen:

- It makes no economic sense to rent the plants for \$700 million for five years before taking ownership when we could have bought them outright for \$220 million, uttalte Dr Adam.

Umar Farooq Zahoor var allerede etterlyst av sveitsisk politi for svindel i forbindelse med den falske banken i Sveits. Norsk politi derimot hadde ennå ikke etterlyst ham.

Hadde en etterlyst bedragerisiktet klart å selge turbiner som var verdt 220 millioner dollar for 700 millioner dollar?

Hvordan var det i så fall mulig?

Fra tidligere arbeid viste Rolf at Umar Farooq Zahoor var siktet for å ha laget en falsk bank i Sveits. Var dette firmaet en realitet eller var det et skinnselskap uten noen drift?

For å komme noen vei måtte vi skaffe oss mer informasjon, deriblant kontrakten.

4. De første undersøkelsene

4.1 Ingen spor etter Umar Farooq Zahoor

På nettsidene til selskapet Ameri Group fremgikk det at selskapets fulle navn var «Africa and Middle East Resources Investment Group» og at det hadde kontor i Emgate Building ved Sheikh Zayed Road i Dubai. At det holdt til i Dubai var jo en lovende start. Det arabiske emiratet var basen til Umar Farooq Zahoor. Men navnet hans var ikke oppført på nettsidene.

Men selskapet hadde, og har fortsatt, oppført fem personer som styremedlemmer. En av de fem var den tidligere pakistanske ambassadøren Ali Nasir Khan. Da dette navnet dukket

opp på skjermen, fikk Rolf en god magefølelse om at tipset stemte. Fra intervjuene med Sonia Rashid i 2013 visste Rolf at dette var en av Umar Farooq Zahoor's fortrolige og nære bekjente. Rolf hadde blant annet en kopi av passet til den tidligere diplomaten, som Rashid hadde sendt sommeren 2013.

På nettsidene var selskapets styreleder oppgitt å være «HH Shaikh Ahmed Bin Dalmook Al Maktoum».

Bortsett fra noen nyhetssaker fra Ghana, var ikke Ameri Group omtalt i noen sammenheng.

De sakene som dukket opp var omtale av en pressekonferanse hvor en leder av en tenketank i Ghana uttalte seg svært kritisk til avtalen myndighetene i Ghana hadde inngått med selskapet Ameri. I nyhetssakene ble selskapet omtalt som et Dubai-basert firma. Ikke i noen av sakene ble Umar Farooq Zahoor omtalt. Kritikken var blitt reist da nasjonalforsamlingen i Ghana godkjente avtalen.

Fra starten av organiserte Rolf funnene i egne mapper med en rekke undermapper. På denne måten er det lett å holde oversikten når informasjonsmengden vokser. I skrivende stund omfatter mappen «Energiavtalen» 18 undermapper med til sammen 336 filer. Mappen som ble brukt til dokumentarboken «Kuppet» består av 72 mapper og inneholder 801 filer.

4.2 Kontrakten

I nyhetssakene fra Ghana var Direktør Mohammed Amin Adam i tenketanken Africa Centre for Energy Policy (ACEP) den som stilte kritiske spørsmål til energiavtalen mellom Ameri Group og Ghana.

Rolf kontaktet direktøren av tenketanken for å spørre ham om han hadde kontrakten og om han kjente til flere detaljer rundt avtalen. Om formiddagen seks dager etter at VG mottok det første tipset, svarte lederen av tenketanken. Direktøren skrev at han dessverre ikke hadde selve avtalen, at de ikke visste hvem som hadde forhandlet frem avtalen eller hvem som hadde signert avtalen.

Rolf skrev tilbake og spurte hvordan han kunne få tak i avtalen og om dette var offentlig informasjon. Ti timer senere svarte direktøren av tenketanken. I eposten fra ham lå den 49 sider lange avtalen vedlagt.

Avtalen inneholdt ikke ved første øyekast de helt store avsløringene. Det fremgikk av avtalen at det var Ameri Group som hadde inngått avtalen. Adressen som dette selskapet hadde i kontrakten var den samme adressen som Ameri Group hadde oppført på sine nettsider.

KONTRAKTEN: VG fikk en kopi av den 49 sider lange avtalen som Umar Farooq Zahoor (40) signerte sammen med energiministeren i Ghana.

Direktøren av tenketanken var spent på hva VG fant: «Dette selskapet er ikke registrert i Ghana, så det er vanskelig for oss å finne ut av hvem som står bak denne avtalen.»

På kontraktens siste side var det fire underskrifter:

På vegne av Ghana var avtalen signert av kraftminister Kwabena Donkor og visejustisminister og assisterende riksadvokat Dominic Akuritinga Ayine

På vegne av Ameri Group signerte Ahmed Al Maktoum og Umar Farooq.

Det var et gjennombrudd.

Fra arbeidet med boken «Kuppet» hadde Rolf dokumenter fra Umar Farooq Zahoor's personlige konkursbo. I innberetningen fra 1999 forelå hans underskrift. Ved å sammenlikne de to underskriftene kunne vi se at signaturene hadde likheter. Rolf tok kontakt med en dokumentgransker i Nasjonalt ID-senter for å undersøke hvem som kunne bistå oss i dette arbeidet. Det som før årsskiftet het Statens kriminalteknisk laboratorium i Linkøping i Sverige, undersøker bl.a. håndskriftssaker for privatpersoner. Link til denne nettsiden; <http://nfc.polisen.se/>. Men det viste seg at to underskrifter ikke var tilstrekkelig til å foreta en sikker identifisering, så vi var like langt.

Redaksjonsledelsen bestemte dermed at VG skulle reise til Ghana for å intervju mannen som inngikk avtalen på vegne av Ghana, energiminister Kwabena Donkor. Formålet var å få en sikker bekreftelse på at mannen som hadde forhandlet frem og signert avtalen var den etterlyste Oslo-mannen Umar Farooq Zahoor.

5. Det videre arbeidet

5.1 Nærmere kartlegging av Ameri Group

Den 18. mai 2015 tok Rolf de første skjermdumpene av selskapets nettsider. Dette for å sikre bevis hvis noe ble fjernet.

Hvis de som sto bak selskapet fulgte med på trafikken på sine nettsider, kunne de se at IP-adresser fra VG var ofte inne på sidene. Dette kunne igjen føre til at de fjernet innhold. For å sikre oss mot dette, begynte vi å ta skjermdumper av selskapets nettsider.

Vi søkte videre på nettet om selskapet, men vi støtte på problemer. Mye av den informasjonen som er offentlig i Norge, er ikke mulig å få hentet ut i Dubai:

** Det er ikke mulig å få ut regnskapsinformasjon om et selskap eller hvem som er aksjonærer.

** Det er heller ikke mulig å få ut informasjon om en eiendom.

Vi fortsatte å lete etter informasjon om selskapet via åpne søk på nettet ved å variere søkeordene, men fant nesten ingen opplysninger om Ameri Group.

5.2 Selskapet delte telefon med et annet selskap

Ifølge nettsidene til Ameri Group holdt de til i Emgate Building ved Sheikh Zayed Road. Selskapet hadde oppført et telefonnummer. Et søk på dette telefonnummeret viste at det også var oppført å tilhøre et annet selskap, som het «ADM Oil and Gas». Selskapet hadde nettsider som var ganske like som Ameri Group og samtlige av personene som var

oppført som ansatt i ADM var også oppført som ansatt eller som styremedlemmer i Ameri group. Forskjellen var at ADM Oil and gas drev med olje. Også dette selskapet var ifølge nettsidene etablert av et medlem av den regjerende familien i Dubai, men i motsetning til Ameri group var ikke sjeikens navn oppført på disse sidene. Den fjerde desember i fjor ble disse nettsidene fjernet. Funnet av dette selskapet styrket teorien om at Ameri Group var et skinnselskap hvor det ikke var noen drift.

5.3 Inngår milliardavtale, men mangler skilt

Ifølge både kontrakten og selskapets nettsider hadde Ameri Group kontor i Emgate-bygget i Dubai.

Vi brukte først Google streetview for å se hvordan dette bygget så ut. Vi ville undersøke hvilket bygg Ameri Group angivelig holdt til i. Var det et eksklusivt bygg? Lå det i et område hvor det var annen tilsvarende virksomhet?

Vi søkte deretter på adressen for å se om det var andre selskaper i bygget. På gateplan lå det en bruktbilbutikk som het «Deals on wheels» og som solgte brukte biler.

Også et legesenter var registrert på adressen og vi antok at vi kunne komme i kontakt med noen som snakket engelsk der. Der fikk vi opplyst at de hadde aldri hørt om Ameri Group, men det var ikke tilstrekkelig dokumentasjon.

Vi vurderte å reise til Dubai, men Rolf var tidligere blitt frarådet å reise til emiratet av politikilder. Fra det mangeårige arbeidet med saken satt vi på informasjon om at Umar Farooq Zahoor har svært gode kontakter høyt oppe i det arabiske emiratet. Det ble gjort en vurdering om at vi ikke skulle reise. En kilde oppsøkte Emgate-bygget for VG. Vedkommende gikk rundt og fotograferte - også av tavlen over leietakere. Det kunne fastslås at det ikke var noen skilt med navnet til Ameri Group.

Vi kunne nå dokumentere at Ameri Group var et selskap som skulle levere turbiner for over 4,4 milliarder kroner til Ghana. Men de hadde verken skilt eller var kjent av andre leietakere i bygget der de hevdet å ha kontor. Dette styrket vår hypotese om at Ameri group var et skinnselskap.

5.4 Tipseren som forble ukjent

Vi brukte mye ressurser på å forsøke å finne ut hvem som sendte det anonyme tipset. Vi ønsket naturligvis å komme i kontakt med vedkommende for å kunne stille mange flere spørsmål. Til dette arbeidet fikk vi stor hjelp av kollega Einar Otto Stangvik.

Han sjekket IP-adressen til tipseren mot datasettet som lå til grunn for prosjektet "Nedlasterne". IP-adressen ble disponert av et selskap i USA, men det er grunnt til å tro at dette var en tjenesteleverandør (som Telenor), som videreformidlet adressen til et annet selskap - på uvisst sted i verden. Ved søk i loggene fra "Nedlasterne", så kunne vi se utførte nedlastinger av (fortrinnsvis) piratkopierte filmer, som var teksten på et bestemt språk. Hvilket vil vi ikke oppgi av kildevernhensyn. En nærmere beskrivelse vil kunne bidra til at vedkommende blir identifisert av Umar farooq Zahoor og hans nettverk. Resultatene viste samtidig hvilke perioder IP-adressen var brukt i, og ga slik unik innsikt som senere kunne krysses mot eventuelle andre opplysninger om opphavsperson. Likevel klarte vi ikke å identifisere vedkommende.

Stangvik hjalp også med å sikre nettsidene til Ameri Group i tillegg til de skjermdumpene vi selv tok. Stangvik bisto også med å kartlegge historikken til nettsidene til Ameri group. Det viste seg at nettsidene ble etablert 6. november 2014, drøye to måneder før Ameri Group inngikk milliardavtalen med Ghana. Dette var et funn som ytterligere styrket vår hypotese om at Ameri Group er et skinnselskap.

Vi fortsatte å kartlegge Umar Farooq Zahoor. Og mens vi arbeidet med saken ble han 4. september etterlyst internasjonalt av Oslo politidistrikt. Fire måneder etter at vi begynte å jobbe med saken ble Umar Farooq Zahoor besluttet pågrepet av Oslo tingrett. Han er i dag etterlyst av både sveitsisk og norsk politi.

5.5 Sentrale problemstillinger

Det ble klart at det var to sentrale problemstillinger:

- Var det en etterlyst kriminell som styrte det mystiske selskapet uten kontorer?
- Hvilket forhold var det mellom prisen dette selskapet forlangte og det som var standard pris for slike turbiner?

6. Prisen på en gassturbin

Ifølge avtalen skal de ti gassturbinene Ameri Group tilbyr, være produsert av det amerikanske gigantselskapet General Electric. Turbinene som skal installeres heter TM2500+. Disse gassturbinene er kjent som «kraftverk på hjul»

I tillegg skulle Ameri Group drive, vedlikeholde, og reparere turbinene. Myndighetene i Ghana skulle på sin side skaffe stedet der turbinene skulle stilles opp, tilkobling til el-nettet, sikkerheten ved anlegget og innkvartering for de som skulle jobbe på stedet. I tillegg var det Ghana som skulle skaffe drivstoffet som turbinene skulle drives med.

Journalistene kontaktet også en norsk ekspert på lignede avtaler for å få en vurdering av innholdet. Avtalen var, ifølge eksperten, juridisk plettfri.

6.1 Hva betalte Ghana for en gassturbin?

I avtalen var det derimot ikke oppført noen konkrete summer. Disse var oppført i et tilleggsdokument som vi ikke hadde tilgang til.

Vi begynte å søke i databasen til nasjonalforsamlingen til Ghana, for å lete etter referateter fra behandlingen av avtalen. I basen som heter «The Hansard» fant vi flere referater deriblant ett der summene oppgitt.

[http://www.parliament.gh/publications/30/1066 PARLIAMENTARY DEBATES OFFICIAL REPORT FRIDAY, 20TH MARCH, 2015 CONTENTS](http://www.parliament.gh/publications/30/1066%20PARLIAMENTARY%20DEBATES%20OFFICIAL%20REPORT%20FRIDAY,%2020TH%20MARCH,%202015%20CONTENTS)

Det gikk frem av dette dokumentet at Ghana, for bare utstyret skulle betale 850.000 amerikanske dollar pr turbin i måneden, til sammen 102 millioner dollar i året. Ifølge avtalen skulle Ghana betale dette i fem år før de kunne overta de ti turbinene. Samlet pris for bare utstyret ble 510 millioner kroner. I tillegg skulle Ghana betale 16 millioner dollar pr år i variable kostnader, til sammen 80 millioner dollar i fem år.

6.2 Hva er standard pris på en gassturbin?

Lederen av den afrikanske tenketanken opplyste i flere av artiklene at en gassturbin som Ameri Group skulle selge til Ghana kostet cirka 20 millioner dollar.

Vi ville undersøke nærmere hva som var standardpris for en turbin av merket TM2500+.

General Electric ville ikke opplyse hva de tok seg betalt en slik turbin. Vi begynte å søke og fant at General Electric sommeren 2014 solgte åtte identiske turbiner til det statlige energiselskapet Sonelgaz i Algerie for 161 millioner dollar. Dette gikk frem av en pressemelding som det amerikanske selskapet selv hadde sendt ut. Dette salget innebar en pris på cirka 20 millioner dollar for en turbin, og 200 millioner dollar for ti turbiner.

Professor Olav Bolland er en av Norges fremste eksperter på gasskraftverk. Han opplyste at turbinen er en av verdens mest brukte gassturbiner, kanskje den mest brukte.

– Et enkelt søk på nettet viser at den selges for cirka 22 millioner dollar stykket. Det virker for meg som en fornuftig pris og i tråd med tidligere erfaring jeg har med priser på kraftverk, sier professoren som er leder av Institutt for energi- og prosessteknikk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Etter dette kunne sannsynliggjøre at en turbin selges for cirka 22 millioner dollar, og standard pris for 10 ville være 220 millioner dollar.

6.3 Behandlingen av avtalen i nasjonalforsamlingen

I «The Hansard» fant vi flere interessante opplysninger. I referatet fra nasjonalforsamlingen fremgikk det at energiministeren hadde opplyst at det ville ha kostet Ghana 411 millioner dollar hvis de skulle ha kjøpt de ti turbinene. Dette er nesten det dobbelte av hva standardpris.

Energiministeren opplyste videre til de folkevalgte at avtalen med Ameri Group ble valgt fordi selskapet kunne levere raskt, og at det ville ta ni måneder til et år for General Electric å lage ti turbiner. Først åtte måneder etter at avtalen ble inngått, ble de ti turbinene losset av i havnen i Accra. De er i midten av januar 2016 ennå ikke tilkopleet det elektriske nettet.

7. Intervjuet med energiministeren

Sammen med reportasjeledelsen la journalistene Rolf og Amund en plan: Løsningen ville være å søke journalistvisum til Ghana og forklare myndighetene i landet at vi ønsket å skrive om den lammende energikrisen i Ghana og dens konsekvenser. Målet var å bruke dette som en grunn til å spørre energiminister Kwabena Donkor om et intervju.

Intervjuet var viktig. Vi måtte få energiministeren til å bekrefte hvem som

DE SIGNERTE AVTALEN: Den 9. september møter VG Ghanas energiminister Dr. Kwabenda Donkor i regjeringsskvartalet i Accra. Der bekrefter han Oslo-mannen Umar Farooq Zahoors rolle i avtalen. Foto: HARALD HENDEN

hadde underskrevet på vegne av Ameri Group.

Planen var å stille en rekke spørsmål om energikrisen og hans tiltak for å bedre forholdene i landet. Blant spørsmålene skulle vi høre hva han hadde å si om Ameri-avtalen. Samtidig skulle vi ta fram et utskrevet bilde av Umar Farooq. Var vi heldige ville han bekrefte Oslo-mannens utseende, navn og stilling i Ameri Group.

Vi forsøkte å få en intervjuavtale med Donkor allerede i mai, men han var ikke velvillig. Vi kontaktet flere frilansere i Accra og ved hjelp av disse gode kollegene fikk til slutt en avtale: Vi ble invitert til energiminister Donkors kontor den 11. september.

7.1 Forberedelser

Målet med intervjuet var å få avklart om det var Umar Farooq Zahoor som hadde underskrevet. Å innhente tilsvar kunne vi gjøre etter at vi hadde vært der og kommet hjem til Norge.

Vi lette frem intervjuer energiministeren hadde gjort med ghansesiske medier på «You tube». Hensikten var å finne ut hvordan ministeren oppførte seg i en intervjusituasjon. Vi oppdaget at han var nedlatende og brukte hersketeknikker.

Før avreise øvde Rolf og Amund i flere timer på intervjuet. Bakgrunnen for at VG fikk intervjuet var den akutte energikrisen som har fått navnet «Dumsor».

- Hvordan skulle samtalen bringes inn på milliardavtalen?
- Hvilke overganger fungerte i en samtale?
- Hvordan skulle samtalen drives fremover hvis energiministeren var avvisende?

I forbindelse med research-arbeidet hadde vi oppdaget at ministeren hadde vært i Norge flere ganger og omtalt av en norsk myndighetsperson som en «norgesvenn». Det skulle vise seg å bli en nøkkel for å få statsråden i tale.

Amund reiste til Accra sammen med fotograf Harald Henden. Med seg hadde flere fotografier av både den etterlyste forretningsmannen og sjeiken.

7.2 Selve intervjuet

I Accra fikk Amund 20 minutter av ministeren tid. Det ble en krevende intervjusituasjon fordi energiministeren var lite snakkevillig. Omtalen av ham som en norgesvenn ble vendepunktet, og han begynte å snakke og svare på spørsmål.

Etterhvert viste Amund frem både bildet av Umar Farooq Zahoor og sjeiken fra Dubai. Donkor bekreftet deres stilling og at han hadde skrevet under avtalen med dem. Hele intervjuet ble filmet for å sikre bevis, i tilfelle statsråden på et senere tidspunkt skulle trekke sine uttalelser.

Etter intervjuet forelå bekreftelsen: Den etterlyste Oslo-mannen Umar Farooq Zahoor hadde som administrerende direktør i et selskap underskrevet en avtale verdt 4,4 milliarder kroner med Ghanas myndigheter.

8. Et nytt selskap dukker opp

8.1 APR Energy – et blindspor

I en av første avisartiklene fra Ghana ble det opplyst at Ameri Group hadde inngått et samarbeid med det amerikanske børsnoterte selskapet APR Energy. Det amerikanske selskapet APR Energy overtok for noen år siden General Electric sin utleievirksomhet av gassturbiner.

Vi brukte mye tid på å lete etter spor av et slikt samarbeid. Vi gjennomgikk flere år med børsmeldinger fra det amerikanske selskapet, men uten å finne noe om et eventuelt samarbeid med Ameri Group. Selskapet svarte lenge heller ikke på våre forespørsler.

Over fire månedder etter at vi begynte å jobbe med saken, den 2. oktober i fjor, svarte selskapet omsider at de ikke hadde noe samarbeid med Ameri Group.

– Jeg kan bekrefte at vi ikke har noen relasjon til Ameri Group, skrev kommunikasjonsdirektør Alan Chapple i Apple Energy i en epost til VG.

Dette bekreftet våre egne funn. Omtrent på samme tid dukket det opp helt nye opplysninger om hvem som skulle levere turbinene til regjeringen i Ghana.

8.2 METKA - Selskapet som skal levere for Ameri Group

Pressemeldingen som var datert 17. september 2015 ble funnet som et resultat av systematisk flaks. Underveis søkte Rolf hele tiden på flere søkeord for å sjekke om det dukket opp noe nytt rundt avtalen. I oktober gjorde Rolf et slikt søk. Rolf satt på bussen og googlet «Ameri og Ghana» og pressemeldingen fra det greske industriselskapet METKA dukket opp.

Det gikk frem av pressemeldingen at METKA hadde et tyrkisk datterselskap som skulle levere de ti gassturbine og drive vedlikehold av dem.

Ifølge pressemeldingen fra det greske firmaet, var kontrakten verdt minst 350 millioner dollar.

Til sammenlikning skal Ameri group motta 590 millioner dollar fra Ghana for dette -

510 millioner dollar for turbinene og 80 millioner dollar i årlige variable kostnader.

Ameri Group sitter etter dette igjen med opptil 240 millioner dollar for å ha forhandlet frem avtalen. Dette utgjør 2,1 milliarder kroner etter dagens dollarkurs.

Dette viser hvor viktig det er å søke etter informasjon hele tiden.

8.3 Trusler, sikkerhet og vurderinger

VG har gjennom hele arbeidet hatt god kontakt med spesialmedarbeidere i Oslo politidistrikt for å diskutere sikkerheten til Rolf og Amund. Det ble allerede sommeren 2013 innført flere tiltak knyttet til Rolf som fortsatt er i drift. Vi vil ikke utdype dette, men sikkerhet har hele tiden vært en del av vurderingene vi har gjort, blant annet:

** Hvordan skulle reisen til Ghana gjennomføres?

** Om vi skulle vente med konfrontasjon til teamet kom hjem fra Ghana for å unngå at Amund skulle få problemer i Ghana.

** Vi valgte heller ikke å reise til Dubai hvor Umar Farooq Zahoor bor, men klarte likevel å sikre oss den nødvendige dokumentasjonen fra emiratet.

9. Publisering

9.1 Oversettelse av saken til engelsk

Redaksjonsledelsen bestemte at saken skulle oversettes til engelsk. Linken til denne versjonen ble spredt raskt i sosial medier i Ghana. Saken ble publisert lørdag 12. desember i fjor. Søndag kveld forsøkte Rolf og Amund å komme i kontakt med noen ved den norske ambassaden for å spørre hvilke journalister vi burde snakke med for å gjøre dem oppmerksom på saken. Fikk ikke svar, men det viste seg at det ikke var nødvendig.

Dagen etter eksploderte saken i ghanesiske medier.

Energiministeren trakk seg fra stillingen nyttårsaften, 19 dager etter publiseringen. Men president Johan Mahama og hans regjering mener det ikke hefter noen feil ved avtalen. De omstridte turbinene har kommet til Ghana og avtalen gjelder fortsatt.

President Johan Mahama og hans regjering mener det ikke hefter noen feil ved avtalen.

Men presidenten offentliggjorde 12. januar at han hadde hyret inn Pricewaterhouse Coopers (PwC) for å foreta en gjennomgang av Ameri-avtalen. Ifølge ghanesiske medier skal det internasjonale revisjons- og rådgivningsfirmaet foreta en «value for money»-analyse. Det er pr dags dato usikkert hva som ligger konkret i dette.

9.2 Trusler om milliardsøksmål

VG er blitt truet med søksmål for til sammen 150 millioner dollar eller 1,3 milliarder norske kroner etter dagens kurs fra to advokatfirmaer.

Firmaene hevder å representere Ameri Group og sjeiken.

Det første brevet var datert 19. desember 2015 og avsender var et advokatfirma i Islamabad i Pakistan.

Tre dager senere kom et nytt brev fra et annet advokatfirma som holder til i Dubai. Nå var kravet redusert til 50 millioner dollar.

Slike søksmål er alltid viktig å lese nøye og en viktig kilde til informasjon. I det ene brevet ble det bekreftet at Umar Farooq Zahoor var administrerende direktør i Ameri Group da selskapet inngikk avtalen.

I det andre brevet ble det bekreftet at Pakistans øverst dommer i 2014, høyesterettsjustitiarius Tassaduq Hussain Jillani, jobbet som konsulent for det mystiske selskapet. Etter at VG satte fokus på selskapet forsvant han derimot fra nettsidene til selskapet.

Overfor det emiratiske advokatfirmaet ba VG om å få et intervju med sjeiken. Han hadde sendt ut pressemeldinger, men ingen ghanesiske medier hadde fått intervju med ham. Heller ikke VG. Nå hadde han fått en advokat, men han ville ikke formidle kontakt.

DIGITAL PUBLISERING:

Milliardmysteriet:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/norsk-politi-har-etterlyst-40-aaringen-over-hele-verden-for-bedrageri-vg-fant-signaturen-hans-paa-en-milliardavtale-i-ghana/a/23574927/>

Engelsk versjon:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/ghana-s-minister-of-power-signed-deal-with-a-man-from-oslo-wanted-for-fraud-and-organized-crime-the-deal-is-worth-510-million-dollars/a/23577965/>

Korrupsjonsekspert om VG-avsløring: – Svært viktig at saken får rettslige konsekvenser:

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/korrupsjonsekspert-om-vg-avsloring-svaert-viktig-at-saken-faar-rettslige-konsekvenser/a/23578416/>

Den etterlyste Oslo-mannen bak milliardavtale i Ghana jobber for norsk storkapital:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/den-etterlyste-oslo-mannen-bak-milliardavtale-i-ghana-jobber-for-norsk-storkapital/a/23578447/>

Politisk storm i Ghana etter VG-avsløring

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/politisk-storm-i-ghana-etter-vg-avsloring/a/23579419/>

Selskapet som inngikk milliardavtalen: Ondsinnede anklager av VG:

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/selskapet-som-inngikk-milliardavtalen-ondsinnede-anklager-av-vg/a/23580617/>

Energiministeren i Ghana gikk av:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/energiministeren-i-ghana-gikk-av/a/23588655/>

I slutten av desember i 2015 preget Ameri-avsløringen ghanesiske medier:

PARTERTE STEFAR: Drapsdomte Kim Andreas Kristiansen mener 17 års fengsel er for streng straff for drap og partering av stefaren sin i Øyer i Oppland. Nå skal Eidsivating lagmannsrett ta stilling til straffen. (NTB)

VG-avsløring UTLØSTE POLITISK STORM

● **Ghanas energiminister mener den er falsk og feilaktig** ● **Opposisjonsparti mener den viser tyveri av presidenten**